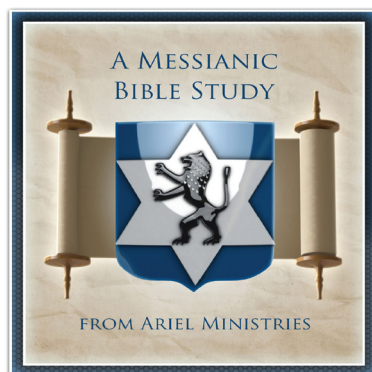

מדוע היה על המשיח למות?

מאת ד"ר ארנולד פרוכטנבאום

www.ariel-israel.org.il

מדוע היה על המשיח למות?

מאת ד"ר ארנולד פרוכטנבאום

WHY DID MESSIAH HAVE TO DIE?

By Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

תוכן העניינים

4	הקדמה
4	א. לפי התנ"ך
6	א. לפי הברית החדשה
7	מסקנה
8	א. התנגדויות מצד היהודים לישוע
8	א. איזה מין אלוהים הוא האלוהים שלך?
8	ב. "ישוע לא הביא שלום"
8	ג. התנגדויות תיאולוגיות

הקדמה

התפיסה המציגה משיח שמת זרה מאוד ליהדות המודרנית (למרות שהייתה פעם חלק מהיהדות), לפיכך עולה השאלה: "מדוע היה על המשיח למות?" תוך כדי מתן תשובה לשאלה זו, עולה שאלה נוספת: "כיצד ניתנת הגאולה? איזה אמצעי משרת אותה?"

הגאולה-הפדות באמצעות דם היא אחד הנושאים שכתבי הקודש מרבים לעסוק בו לכל אורכם.

1. לפי התנ"ך

הצורך בגאולה נוצר כאשר חדר החטא לקיום האנושי והפריד בין האדם לאלוהים. עם מעשה המרי הראשון של אדם וחוה חדר החטא והרחיק אותם מאלוהים. מנקודה זו ואילך, האמצעי שמשמש לגשר על המרחק המפריד את האדם מאלוהים היה דם. גישור זה על פני המרחק העצום שנפער בין האדם לאלוהים נקרא "גאולה" או "פדות". לכל אורך תולדות יחסיו של אלוהים עם עמו, האמצעי להשגת הפדות היה תמיד דם.

הדם השפוך בתור גורם שמספק פדות, מופיע בכתבי הקודש לראשונה בשעה שחדר החטא למערכת, שהרי לפני שחדר החטא, לא היה הדם נחוץ כלל.

אנחנו קוראים בבראשית ג 21 שכאשר גירש ה' אלוהים את האדם מגן עדן הוא עשה "לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וְיָלְבָשֵׁם".

העור היה עורם של בעלי חיים. היה צורך לכסות את העירום שהחטא חשף כעת. אבל כדי לכסות את אדם וחוה נדרש מותם של בעלי חיים, וכך, לראשונה בהיסטוריה, נשפך דם. זה מספק את המשמעות השורשית של המילה "לכפר", שמשמעותה "לכסות" (ראה בראשית ו 14: "עֲשֵׂה לָךְ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר... וְכִפַּרְתָּ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר").

הצורך בשפיכת דם כדרך להתקרב אל אלוהים היה לקח שבניו של הזוג האנושי הראשון למדו במהרה. קין והבל הביאו את מנחותיהם לה' (בראשית ד 3-16). קין הביא לאלוהים מנחה מפרי האדמה – ירקות מפרי עמלו בשדה. מנחתו לא כללה דם. הבל הביא מבכורות צאנו ומחלביהן, כלומר קרבן שלקח מעדרו ושדמו נשפך. מבין שני סוגי הקרבנות, אלוהים לא שעה למנחתו של קין וקיבל את זו של הבל. הלקח שנלמד כאן היה שהאדם אינו יכול להתקרב לאלוהים בדרך שהוא בוחר לעצמו. האדם הוא זה שחטא ופגע באלוהים הקדוש; אלוהים הוא הצד הסולח. לפיכך, בחירת האמצעי לסליחה אינה נתונה בידי האדם אלא בידי אלוהים, ואלוהים בחר לשם כך בשפיכת דם, כלומר במותו החלופי של בעל חיים תמים. קין בחר לבוא לפני אלוהים בדרכו-הוא, אבל נדחה. הבל בחר בדרך שאלוהים דרש, וקרבנו היה רצוי לאלוהים.

אנחנו מוצאים לכל אורך התפתחות ההיסטוריה המקראית המפורטת בספר בראשית שכל האנשים שנשאו חן בעיני אלוהים התקרבו אליו דרך דם. נוח הקריב לאלוהים בעלי חיים – קרבנות דם – מיד כשיצא מהתיבה. אחריו נהגו כך אישים דגולים נוספים בהיסטוריה היהודית: אברהם, יצחק ויעקב, שכולם הקפידו לגשת אל אלוהים באמצעות קרבנות בעלי חיים שדמם נשפך. כאשר קיבל משה את התורה בהר סיני, הדם כגורם חיוני לגאולה עבר כחוט לכל אורך התורה על תרי"ג מצוותיה.

הפסוק הבא מסכם היטב את התורה כולה: **"כִּי נִפְשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא, וְאֲנִי עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֵׁיכֶם: כִּי הַדָּם הוּא בְּנַפְשׁ יִכָּפֵר"** (ויקרא יז 11).

אפשר לומר שהתורה כולה נסובה סביב קביעה זו. אלוהים נתן בתורה מצוות שהיה צריך להישמע להן. אי ציות היה חטא. אם אכן לא צייתו, האמצעי לקבלת כפרה על החטא היה דם. בתחילת ספר ויקרא נמנים בפרוטרוט הסוגים השונים של קרבנות בעלי החיים – קרבנות דם. לכל הקרבנות השונים האלה הייתה מטרה זהה: לאפשר לבן ישראל מערכת יחסים מתוקנת עם אלוהים.

שפיכת דם נדרשה בכל שבעת מועדי ה', מקראי הקודש: פסח, חג המצות, יום הנפת עומר ראשית הקציר, חג השבועות (חג הביכורים), שבתון זכרון תרועה, יום הכיפורים וסוכות. טקס יום הכיפורים תואר במפורט בוויקרא טז. ניתנו בו הוראות מדויקות לשפיכת הדם כדי לכפר על חטאי עם ישראל. המשכן ובית המקדש נבנו כדי לרכז ולייעל את שפיכת הדם הנדרשת עבור הכפרה על חטאי העם. אל תוך קודש הקודשים, שהכיל את ענן כבוד השכינה – ההתגלות הנראית לעין של נוכחותו של אלוהים – ניתן היה להיכנס רק פעם אחת בשנה, והכניסה הותרה רק לאדם אחד – הכוהן הגדול. כדי שיוכל להיכנס לשם, היה עליו להביא עמו את דם קרבן יום הכיפורים והוא נדרש להזות מהדם הזה על ארון הברית, שבתוכו הונחו לוחות הברית – התורה עצמה.

הפירוט ניתן בוויקרא טז 15-17: **"וְשָׁחַט אֶת שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעֵם וְהִבִּיא אֶת דָּמוֹ אֶל מִבֵּית לְפָרְכָת; וַעֲשֵׂה אֶת דָּמוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַם הַפָּר, וְהִזָּה אֹתוֹ עַל הַכַּפְרֹת וְלִפְנֵי הַכַּפְרֹת. וְכָפֵר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשְׁעֵיהֶם, לְכָל חַטָּאתָם; וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאַהֲל מוֹעֵד, הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם. וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאַהֲל מוֹעֵד בָּבֹאוּ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ; וְכֹפֵר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ וּבַעֲד כָּל קֹהֵל יִשְׂרָאֵל"**.

עיקרון זה היה תקף בהמשך ההיסטוריה המקראית, אבל היה זה עול מכביד. עם ישראל נדרש להקריב את קרבנות הדם הללו שוב ושוב מדי שנה והיה צריך לעשות זאת בבית המקדש בירושלים. היהודים שגרו ברחבי הארץ במקומות מרוחקים מירושלים התקשו לבוא מדי שנה לירושלים כדי להעלות את הקרבנות שלהם לה' עבור כפרת חטאיהם. רק מעטים – האנשים הנאמנים שכוננו בפי הנביאים "השארית" – אהבו את אלוהים ואת תורתו עד כדי כך שמילאו דרישה זו למרות היותה עול מכביד.

אחרים בנו מזבחות משלהם על ההרים והגבעות בקרבת מקום מגוריהם והעלו שם את קרבנותיהם. אבל מזבחות יריבים אלה לא סיפקו כפרה, ונביאי אלוהים מחו נגד הפולחנים האלה וגיננו סטייה זו מתורת ה'. רבים לא למדו את הלקח מקיין: שאי אפשר להתקרב אל אלוהים ולבקש סליחה בדרך שהאדם יבחר לעצמו, אלא חייבים לבוא בדרך שאלוהים עצמו קבע לשם כך.

ישעיהו היה הראשון שנתן את התקווה שיבוא יום שבו יוסר העול השנתי. בישעיהו נג הכריז אלוהים שעבד ה' הסובל, המשיח, יהיה הקרבן שיוקרר עבור החטא.

"וְהָ סִפְּךָ דָּכָאוּ, הַחֲלִי – אִם תִּשִּׁים אֶשֶׁם נַפְשׁוֹ, יִרְאֶה זֶרַע יְאֲרִיךָ יָמִים; וְחִפְּךָ ה' בְּיָדוֹ יִצְלַח. מַעֲמַל נַפְשׁוֹ יִרְאֶה יִשְׁבַּע - בְּדַעְתּוֹ יִצְדִּיק צְדִיק עֲבָדֶי, לְרַבִּים; וְעוֹנֹתָם הוּא יִסְבֵּל" (פסוקים 10-11). ישעיהו נג בעצם קובע שקרבנות בעלי החיים שעליהם ציוותה תורת משה נועדו לתקופה מוגבלת והיו אמצעי זמני בלבד. אלוהים תכנן שיהיה קרבן סופי אחד שדמו יישפך – המשיח עצמו.

מסיבה זו משתמש ישעיהו נג במילים, דימויים ודגשים מספר ויקרא. לדוגמה, בפסוק 10 נאמר **"תִּשִּׁים אֶשֶׁם נַפְשׁוֹ"**. זהו מושג הלקוח מתחום הקרבנות; מקור המילים הללו בתורת משה עצמה.

בפסוק 11 אנו קוראים: **"בְּדַעְתּוֹ יִצְדִּיק צְדִיק עֲבָדֶי, לְרַבִּים; וְעוֹנֹתָם הוּא יִסְבֵּל"**.

מונחים אלה משמשים כללית בתורה ומופיעים ספציפית בוויקרא טז, שהוא הפרק שמסביר את כל הפרטים בנוגע לקרבן יום הכיפורים.

זו הייתה, אם כן, הסיבה שבגללה היה על המשיח למות: לספק אחת ולתמיד את קרבן הדם עבור החטא. הקרבנות השנתיים, לא יעיקו עוד על היהודים. כל מה שאדם יצטרך לעשות הוא לקבל את מותו של המשיח במקומו, וחטאיו ייסלחו לו. המשיח היה צריך למות כדי לספק את הכפרה הזאת, שכן הדם הוא האמצעי שדרכו מושגת הפדות.

נושא חשוב נוסף כלול בשני הפסוקים האלה מישעיהו נג. יש כאן אמירה מעט מבלבלת. בפסוק 11 נאמר: **"בְּדַעְתּוֹ יִצְדִּיק צְדִיק עֲבָדֶי, לְרַבִּים"**.

המילה "דעת" מדגישה ידע התנסותי, ולא רק ידע שכלי, בראש. זו ידיעה של הלב, או ידיעה של אמונה. עבד זה יצדיק את אלה שיודעים אותו באמונה. הוא יצדיק אותם "בדעתו" – באמצעות הידיעה שהוא מת עבור חטאינו. הצדקה

משמעה "להכריז על מישהו שהוא צדיק". ניתן להכריז עלינו כצדיקים רק אם חטאינו כופרו. כפרה לחטאינו מושגת רק על ידי שפיכת דם; דמו של המשיח עמד להיות הדם הסופי שיוקרר.

II. לפי הברית החדשה

האיגרת אל העברים שבברית החדשה היא בת הזוג של ספר ויקרא שבתנ"ך. כדי להבין את האיגרת אל העברים יש צורך להבין תחילה את ויקרא. כפי שבויקרא יש פסוק מרכזי (יז 11) שכל הספר וכל התורה סובבים סביבו, כך גם באיגרת אל העברים מודגשת אותה הנקודה בפסוק המרכזי שלה (ט 22): "אֲכַן עַל פִּי הַתּוֹרָה כְּמַעַט הַכֹּל מְטֵהָ בְּדָם, וְבָלָא שְׁפִיכַת דָּם אֵין מְחִילָה".

בויקרא יז 11 העיקרון היה שהדם כיפר עבור הנפש. בברית החדשה נעשה שימוש במילים שונות אך המסר הוא אותו המסר כשנאמר "וְבָלָא שְׁפִיכַת דָּם אֵין מְחִילָה". הכול מטוהר בדם.

האיגרת אל העברים נכתבה על ידי מאמין יהודי ונשלחה אל קבוצה של קהילות משיחיות בארץ ישראל. היא מתייחסת לנושא המרכזי של ספר ויקרא ולנושא של נבואת ישעיהו כדי להצביע על עליונותו של קרבן המשיח. מספר קטעים באיגרת מציגים את הדברים האלה. שים לב לכך שהמחבר חושב כל הזמן, ברקע, על שני דברים: ראשית, על ספר ויקרא וקרבנות בעלי חיים שדמם נשפך; שנית, על ישעיהו נג והמשיח, שהוא הקרבן הסופי.

בעברים ב 16-18 נאמר: "הֵן לֹא בְּמַלְאָכִים הוּא תוֹמָה, אֲלֵא בְּזֶרַע אֲבֹרָהּ. לְפִיכָּה הִיָּה עֲלֵיו לְהַדְמוֹת לְאֶסְיוּ בְּכָל דְבָר, לְמַעַן יִהְיֶה כִּהְיָה גְדוֹל רַחֲמָן וְנֶאֱמָן בְּעֵינֵי אֱלֹהִים לְכַפֵּר עַל חַטָּאֵי הָעָם; כִּי מֵאֲחֵר שֶׁהוּא עֲצָמוּ סָבַל כְּאֲשֶׁר הִתְנַסָּה, הוּא יָכוֹל לְעַזֵּר לְאֵלֶּה אֲשֶׁר נִתְּנִים בְּנִסְיוֹן".

פסוקים אלה אומרים שהמשיח בא כיהודי והתנסה בעצמו בכל הקשיים שהיו מנת חלקם של היהודים, למען יהיה כוהן גדול רחמן ומבין. המשיח בא אל העולם כיהודי כדי שגם הוא יחיה בכפוף לתורה וייקח על עצמו את עול התורה. היה ביכולתו להזדהות ולהבין היטב את מצבם של היהודים הכפופים לתורה.

קטע מרכזי נוסף באיגרת אל העברים הוא: "וְכִינּוּן שֵׁישׁ לָנוּ כִּהְיָה גְדוֹל עֲלִיוֹן אֲשֶׁר עָבַר דְרָךְ הַשָּׁמַיִם, הֵלֵא הוּא יִשׁוּעַ בֶּן הָאֱלֹהִים, נִחְזָקָה בְּהַכְרַזַּת אֲמוֹנָתָנוּ. כִּי אֵין לָנוּ כִּהְיָה גְדוֹל שְׁאִינוּ יָכוֹל לְחוֹשׁ עִמָּנוּ אֶת חֲלָשׁוֹתֵינוּ, אֲלֵא אֶחָד שֶׁהִתְנַסָּה בְּכָל כְּמוֹנוּ מְבַלֵּי חַטָּא" (ד 14-15).

קטע זה מפתח עוד את אותה הנקודה - שישוע הוא הכוהן הגדול הרחמן והמבין. הוא מבין את מה שכל אדם צריך לחוות מפני שהוא עצמו התנסה בכל הדברים האלה.

קטע נוסף הוא פסוקים 22-25 בפרק ז באיגרת: "כִּי גַם טוֹבָה יוֹתֵר הַבְּרִית אֲשֶׁר יִשׁוּעַ נִהְיָה עָרַב לָהּ. וְרַבִּים הָיוּ לְכַהֲנִים, כִּי הַמּוֹת מְנַעֵם מִלְּהַמְשִׁיךְ בְּכַהֲנָה. אֲבָל זֶה, מִפְּנֵין שֶׁהוּא נִשְׁאָר לְעוֹלָם, יֵשׁ לוֹ כִּהְיָה שְׁאִינָה עוֹבְרָת. לָכֵן הוּא גַם יָכוֹל לְהוֹשִׁיעַ לְנִצַּח אֶת הַבָּאִים לְאֵלֵהֶם דְרָכּוֹ, כִּי חֵי הוּא תְּמִיד כְּדֵי לְהַפְגִיעַ בְּעַדָּם".

העובדה שהכהנים היו בני תמותה מדגישה את עליונותה של כהונת המשיח. כל כוהן גדול שירת בתפקידו זמן מה אבל במוקדם או במאוחר הוא מת ואז היה צורך לבחור כוהן חדש במקומו. מעגל החיים והמוות היה בגדר חיסרון לסדר הכהונה הישן. עליונותה של כהונת המשיח נגלית בנצחיותה. ישוע קם לתחייה וזה הפך אותו לכוהן הגדול לעולמי עולמים.

חיסרון נוסף של כהונת בני לוי מוסבר בפסוקים הבאים: "אֲכַן כִּהְיָה גְדוֹל כְּזֶה יָאָה לָנוּ - קְדוּשָׁה, תְּמִים, טְהוֹר, נְבָדָל מְחוֹטָאִים וְנִשְׂאָ מַעַל הַשָּׁמַיִם, אֲשֶׁר אֵינוּ צְרִיךְ יוֹם יוֹם, כְּכַהֲנִים הַגְּדוֹלִים, תְּחִלָּה לְהַקְרִיב קִרְבָּנוֹת עַל חַטָּאִין וְאַחֲרֵי כֵן עַל חַטָּאֵי הָעָם; כִּי זֹאת עָשָׂה אַחַת וְלְתַמִּיד בְּהַקְרִיבוֹ אֶת עֲצָמוֹ" (שם, ז 26-27).

הכהנים היו צריכים לחזור ולהקריב את הקרבנות יום יום, שנה אחרי שנה. המשיח בא כדי להיות קרבן שמועלה אחת ולתמיד. זה התרחש כאשר ישוע בא אל העולם והקריב את חייו ככפרה לחטא.

בנוסף לכך, בסדר הכהונה הישן היה על הכוהן הגדול להקריב תחילה קרבנות דם על חטאיו ורק אחרי כן להקריב קרבנות דם כדי לכפר על חטאי העם. מאחר שישוע היה טהור ונקי מחטא לא היה צורך שיכפר תחילה על חטאיו-הוא, והוא כיפר בדמו עבור כל מי שיקבלו זאת. הוא כיפר עבור העולם כולו, כמובן, אבל הכפרה תקפה רק לאלו שיאמינו בו.

החיסרון הראשון של כהונת בני לוי היה זמניותה, שכן הכהנים מתו בסופו של דבר. החיסרון השני של השיטה הישנה היה בצורך לחזור ולהקריב קרבנות שנה אחרי שנה. החיסרון השלישי היה שהכוהן הארצי נאלץ לכפר תחילה על חטאיו לפני שהיה ביכולתו לכפר על חטאיהם של אחרים.

כל שלוש המגבלות הללו שהיו בכהונה, תוקנו באמצעות ישוע המשיח.

ראשית, מאחר שישוע קם לתחייה והוא חי כעת לעולם, הכהונה שלו נצחית ולא תופסק לעולם.

שנית, מאחר שהיה זה דמו הטהור של המשיח, הוא נשפך באופן חד פעמי. ישוע לא יצטרך לשפוך שוב את דמו. כך שיתרון בולט נוסף על פני תורת משה הוא העובדה שאין צורך לחזור שוב על קרבן המשיח. הוא הוקרב אחת ולתמיד.

שלישית, בשיטה המקראית היה על הכוהן הארצי לכפר על חטאיו-הוא. לא כך עם המשיח שלנו, מפני שישוע נקי מחטא. אין צורך שהוא יקריב תחילה קרבן על חטאיו ואז יקריב קרבן עבור חטאיהם של אחרים. במילים אחרות, הכוהן הגדול שלנו הוא כוהן טהור, נקי מחטא, בעוד שהכהונה של בני לוי הייתה כהונה לא מושלמת, מוכתמת בחטא.

הרעיון לפיו היה על המשיח למות מובן באיגרת אל העברים בהתאמה מלאה למה שנדרש בספר ויקרא ולתקווה שהובעה בישיעהו נג. מות המשיח הגשים באופן מלא את התקווה הזו.

עליונותו של המשיח על פני כל הקרבנות האחרים מוצגת באיגרת אל העברים ט 11-15: "אֲבָל הַמְּשִׁיחַ, בְּבֹאוֹ לְהִיּוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל לְטוֹבוֹת הַעֲתִידוֹת, עָבַר בְּמִשְׁכַּן גָּדוֹל וּמְשָׁלֵם יוֹתֵר שְׂאִינוֹ מַעֲשֵׂה יְדִים - כְּלוֹמֵר, שְׂאִינוֹ שִׁיחַ לְבְרִיאָה הַזֹּאת וּבְדָמֹ הוּא, וְלֹא בְּדָם שְׂעִירִים וְעִגְלִים, נִכְנַס אַחַת וְלִתְמִיד אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִשִּׁיג פְּדוּת עוֹלָמִים; שֶׁכֵּן אִם דָּם פְּרִים וְשְׂעִירִים וְאֶפֶר הַפָּרָה, בְּהִזְרָקָם עַל הַטְּמְאִים, יִקְדָּשׁוּ עַד כְּדֵי לְטַהֵר אֶת הַגּוֹף, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה דָּמֹ שֶׁל הַמְּשִׁיחַ אֲשֶׁר הַקְּרִיב עִצְמוֹ לְאֱלֹהִים בְּרוּחַ עוֹלָמִים וּבְלֹא מוֹם - יְטַהֵר אֶת מִצְפּוֹנָנוּ מִמַּעֲשֵׂי מוֹת כְּדֵי שְׁנַעֲבֹד אֶת אֱלֹהִים חַיִּים. לְכֵן הוּא מִתְנַהֵר לְבְרִית חֲדָשָׁה, וְעַל יְדֵי כֶּךָ - מֵאַחַר שֶׁמֵּת לְפָדוֹת מִן הַפְּשָׁעִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ בְיַמֵּי הַבְּרִית הָרִאשׁוֹנָה - יִקְבְּלוּ הַמְּקַרְבָּאִים אֶת נַחֲלַת עוֹלָם הַמְּבֻטָּחִת".

שלא כמו קרבנות בעלי החיים, הקרבן שישוע הקריב (את עצמו) מביא פדות עולם ולא פדות זמנית. זהו ההבדל הרביעי בין שתי השיטות.

יתרה מכך, היהודי המשיח להיות מודע לחטאיו אפילו אחרי הקרבת בעלי החיים. אבל אמונה בקרבן שישוע הקריב עבורנו מביאה טיהור מלא של המצפון מן החטאים. זהו ההבדל החמישי.

"כֶּךָ גַם הַמְּשִׁיחַ, אַחֲרֵי שֶׁהִקְרַב פְּעַם אַחַת לְשֵׁאת חֲטָאֵי רַבִּים, יוֹפִיעַ שְׁנִית - שְׁלֹא לְעִנְיַן הַחֲטָא - לְמַחְפִּים לוֹ לִישׁוּעָה" (שם, ט 28). פסוק זה מבהיר שישוע בא אל העולם בפעם הראשונה כדי להיות קרבן חטאת עבור העם, בהתאם למה שנאמר בישיעהו נג אודות עבד ה'. כמו כן, באמצעות מותו נשא ישוע חטאי רבים, בדיוק כפי שנאמר שעבד ה' הסובל יעשה. ואז קובע פסוק זה שישוע יופיע שנית, למטרה שונה. מטרת ביאתו הראשונה אל העולם הייתה למות כדי לשאת חטאי רבים. מטרת בואו בפעם השנייה תהיה כדי לכונן את מלכות המשיח.

הניגוד בין קרבנות בעלי החיים ובין שפיכת דמו של ישוע כקרבן מוצג שוב בפסוקים הבאים: "הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר צֵל הַטּוֹבוֹת הַעֲתִידוֹת בָּהּ וְלֹא עֲצָם צֵלֵם הַדְּבָרִים, אֵף פְּעַם אֵינָה יְכוֹלָה לְהַבִּיא לְיְדֵי שְׁלֵמוֹת עַל יְדֵי אוֹתָם הַקְּרָבָנוֹת אֶת הַבָּאִים לְהַקְרִיבָם בְּהַתְמַדָּה שְׁנָה בְּשָׁנָה. אֲלוֹ יְכָלָה לְעֲשׂוֹת כֵּן, הִיְתָה מְפַסְקֶת הַקְּרָבָנִים; כִּי לְאַחַר שֶׁהַמְּשִׁיחַ בְּקִדְשׁ הָיָה נִטְהָר פְּעַם אַחַת, לֹא הִיְתָה בָּהֶם עוֹד הַפְּרַת חֲטָא. אֲבָל יֵשׁ בְּקְרָבָנוֹת הַלְלוֹ זְכָרוֹן חֲטָאִים מְדֵי שְׁנָה בְּשָׁנָה, שֶׁכֵּן דָּם פְּרִים וְשְׂעִירִים אֵינֹו יְכוֹל לְהַסִּיר חֲטָאִים" (שם, י 1-4).

הכוהנים היו צריכים לחזור ולהקריב את קרבנות בעלי החיים בהתמדה מדי שנה בשנה. קרבנות אלה סיפקו כפרה זמנית אך לא סיפקו סליחה קבועה לחטאים. להפך, הקרבנות שהועלו מדי שנה בשנה שירתו כתזכורת לחטאים; בני ישראל ידעו שיהיה עליהם להביא קרבן נוסף גם בשנה הבאה. המודעות לחטא נותרה בעינה. אבל קרבן ישוע הוקרב אחת ולתמיד ואין צורך לחזור עליו. קבלת קרבנו של ישוע אינה מספקת כפרה זמנית אלא סליחה קבועה. כאשר אדם מבין שישוע במותו לקח על עצמו את חטאיו של האדם ושילם עליהם במקומו, הוא מקבל טיהור שלם ופטור מלזכור עוד כל הזמן את החטאים האלה. לכן קרבנו של ישוע כל כך נעלה מעל קרבנות בעלי החיים של השיטה הישנה.

"וּבְאֹתוֹ הִרְצוּן מְקַדְּשִׁים אֲנַחְנוּ עַל יְדֵי הַקְּרַבָּת גּוֹפֹו שֶׁל יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ פְּעַם אַחַת וְלִתְמִיד. כֹּל כֵּהֵן עוֹמֵד יוֹם יוֹם לְשֵׁאת בְּקִדְשׁ וּמְקַרֵּב פְּעָמִים רַבּוֹת אֶת אוֹתָם הַקְּרָבָנוֹת אֲשֶׁר אֵף פְּעַם אֵינֹם יְכוֹלִים לְהַסִּיר חֲטָאִים. אֲבָל זֶה, לְאַחַר שֶׁהִקְרִיב קְרָבָן אֶחָד עַל הַחֲטָאִים, יֵשֵׁב לִימִין הָאֱלֹהִים לְתִמִּיד וּמֵאֵז הוּא מְחַפֵּה עַד אֲשֶׁר יוֹשְׁתוּ אוֹיְבָיו הָדוֹם לְרַגְלָיו, שֶׁכֵּן בְּקְרָבָן אֶחָד הַשְּׁלִים לְתִמִּיד אֶת הַמְּקַדְּשִׁים" (שם, י 10-14). גם קטע זה מצביע על כך שהכוהן הגדול היה צריך להקריב קרבנות יום יום, ועבודתו אף פעם לא הסתיימה. הכוהן הגדול מתואר כעומד ומשרת בקודש, זאת כדי להדגיש את כהונתו המתמשכת, שלא הסתיימה. אבל ישוע, שהקריב את עצמו אחת ולתמיד, מתואר כמי שיושב לימין האלוהים - מה שמראה שעבודתו הושלמה. יתרה מכך, קרבנות בעלי החיים סיפקו כפרה שנתית אבל לא הסירו חטאים לתמיד. לעומת זאת, המשיח "בְּקְרָבָן אֶחָד הַשְּׁלִים לְתִמִּיד אֶת הַמְּקַדְּשִׁים". האנשים שמקבלים את קרבנו של ישוע מושלמים לתמיד; חטאיהם הוסרו לתמיד.

אם כן, בנוגע לשאלה "מדוע היה על המשיח למות?", הברית החדשה מסבירה שיש לכך שתי סיבות: ראשית, כדי למלא את כל נבואות התנ"ך ודרישותיו, ושנית, כדי לספק כפרה קבועה במקום כפרה זמנית.

מסקנה

המסקנה הן מהתנ"ך והן מהבריה"ח היא שהאמצעי להשגת הפדות היה דם, ושקרבת הדם הקבוע עמד להיות המשיח עצמו. זו הסיבה שלשמה היה על המשיח למות לפי התנ"ך. זו הסיבה שבגללה מת המשיח לפי הברית החדשה. הברית החדשה לא התמקדה אף פעם בשאלה מי הרג את ישוע, שכן היה על המשיח למות. שאלה זו הפכה לסוגייה רק שנים מאוחר יותר, כאשר האנטישמים חיפשו תירוצים לרדוף את היהודים. העניין המרכזי היחיד בברית החדשה עצמה היה האם האדם יקבל את קרבנו של ישוע, שמסר את נפשו במקומו, או לא.

III. התנגדויות מצד היהודים לישוע

א. איזה מין אלוהים הוא האלוהים שלך?

חלק מההתנגדויות מצד היהודים למשיחיותו של ישוע מבוססות על פקפוק בלידת ישוע מבתולה ובתקומת ישוע מן המתים. אבל ההתנגדות לשני העניינים האלו כשלעצמם איננה השאלה האמתית. השאלה האמתית היא מיהו ואיזהו האלוהים שהאדם מאמין בו. השאלה איננה: "האם לידה מבתולה היא אפשרית?" או, "האם תיתכן תחייה מהמוות?" מנקודת השקפה אנושית גרידא, הן אינן אפשריות. השאלה האמתית היא, "האם אלוהים מסוגל לחולל דברים שכאלה?" אם אינו מסוגל, הוא אינו אלוהים של ממש. אבל אלוהים הוא אלוהים וביכולתו לעשות כל דבר שברצונו לעשות. המגבלות האפשריות היחידות המוצבות לפני אלוהים הן מגבלות שהוא עצמו מציב לעצמו.

אם אלוהים הוא כל-יכול, הרי שקל לו לגרום לבתולה ללדת או להשיב מת לחיים. מי שמסכים שאלוהים ברא את השמים ואת הארץ ואז מפקפק ביכולתו של אלוהים לגרום ללידה מבתולה נוהג בחוסר עקביות בולט. אם אלוהים מסוגל לברוא את הפלא העצום של היקום ואת כל המורכבות של התא היחיד, הרי שלידת בתולין ותקומה מהמתים הן עניינים פשוטים מאוד עבורו. עבור יהודי שמאמין באלוהים, אין סיבה להטיל ספק בנס הלידה מבתולה. השאלה האמתית היא: "האם זה קרה בלידתו של ישוע?" התנ"ך חזה יקרה בלידת המשיח. הבריה"ח מעידה שזה קרה עם ישוע.

ב. "ישוע לא הביא שלום"

ההתנגדות הרווחת ביותר שמושמעת בנוגע למשיחיותו של ישוע היא: לא ייתכן שהוא המשיח מפני שהוא לא הביא עמו שלום. אבל... כיצד יוכל להביא שלום אם דוחים אותו? יתרה מכך, מטרת בואו אל העולם לראשונה, או ביאת המשיח הראשון – משיח בן יוסף - כפי שחז"ל ניסחו זאת, לא הייתה כדי להביא שלום אלא כדי לסבול ולמות. השלום יבוא כאשר יגיע המשיח השני, משיח בן דוד, או במונחי הברית החדשה - בביאתו השנייה של המשיח. כך שמשיחיותו של ישוע חייבת להישקל תחילה לפי השאלה אם הוא סבל ומת עבור החטאים, ואז יש לשאול: האם אלה שהאמינו בו קיבלו הצדקה וסליחה על חטאיהם? תיאוריהם של עדי ראיה, שכלולים בברית החדשה, מעידים שהוא סבל ומת עבור חטאי ישראל. רבים העידו על כך שיהודים זכו לסליחה על חטאיהם באמצעות אמונה במוותו של ישוע, שסבל ומת במקומם. גם היהדות התלמודית וגם הברית החדשה מסכימות שתהיה ביאה אחת של משיח שיבוא כדי לסבול ולמות, ושזה יקרה לפני שיבוא המשיח שיביא שלום. נקודת השוני היא בטענת החכמים בדבר שני משיחים, בעוד שהברית החדשה טוענת שהמשיח שיבוא פעמיים הוא אחד – ישוע. כך שנכון אמנם שישוע לא הביא שלום, אך הסיבה היא שלא הייתה זו מטרת ביאתו הראשונה אל העולם. לטענה הזו אין תוקף בניסיון להפריך את משיחיותו שכן ישוע עדיין אמור לחזור ולהביא שלום.

ג. התנגדויות תיאולוגיות

ההתנגדויות התיאולוגיות לישוע מצד ברי סמכא רבניים תוקפות שוב ושוב את אותם התחומים. הן הפכו לדעות קדומות סטראוטיפיות שמתמקדות בדרך כלל בשלוש סוגיות: לידת הבתולין; הטענה של ישוע שהוא בן האלוהים; העובדה שיהודים אינם יכולים להאמין שאדם מסוגל להפוך לאלוהים. התייחסנו כבר קודם לכן להתנגדויות המועלות בנוגע ללידת הבתולין. אבל סוג האלוהים שאדם מאמין בו נותר עדיין סוגיה לא פתורה.

בכל הנוגע לטענתו של ישוע שהוא בן האלוהים, אחת ההתנגדויות לכך היא: "הברית החדשה מציגה את ישוע כבן האלוהים וכמשיח. אבל היהדות אינה מכירה בבן האלוהים שהובדל ורומם מעל בני אדם אחרים. האמונה היהודית היא שכל בני האדם שווים לפני אלוהים ואף בן תמותה אינו יכול לטעון לאלוהות".

הדוגמה שלהלן מראה איך משיחיותו של ישוע נבחנת אך ורק על יסוד היהדות המודרנית. "ישוע לא יכול להיות המשיח", כתב מישהו, "מפני שהיהדות אינה מכירה בקיומו של בן האלוהים מלכתחילה". המחבר היה נוהג ביתר הגינות אילו היה אומר שהיהדות כפי שהוא מכיר אותה, כלומר היהדות המודרנית בלבד, אינה מכירה בבן האלוהים. ולפי היהדות הרפורמית, אין כלל קיום למשיח! המחבר בוחר להתעלם מדורות של פרשנויות תיאולוגיות יהודיות שבהחלט מתייחסות למשיח כאל בן האלוהים. אילו היה מקדיש זמן מה לעיון בפרשנויות רבניות קדומות למזמור ב, היה נוכח לדעת שאלו לצאת בהכרזה נמהרת כל כך. התנ"ך, שהוא היסוד של היהדות, כן לימד שלא אלוהים יהיה בן. בן זה הוא המשיח. השאלה איננה האם היהדות מכירה בכך או לא. השאלה היא האם התנ"ך מלמד זאת, והתשובה היא שכן, בצורה ברורה בהחלט!

בנוגע לטענה שיהודים אינם מאמינים שאדם כלשהו יכול להיהפך לאל, ושלקן יהודים אינם יכולים לקבל את ישוע: ראשית, בהחלט נכון שאדם אינו מסוגל להפוך לאל! ואין אף אדם שיכול לטעון לאלוהות. אלא שהיהדות המודרנית הבינה כאן באופן שגוי את מה שמלמדת הברית החדשה. הברית החדשה אף פעם לא טענה שישוע היה אדם שהפך לאלוהים. זוהי כפירה. זה מנוגד ליהדות על כל צורותיה, וזה גם מנוגד לאמונה במשיח. הברית החדשה וישוע לא לימדו שאדם כלשהו יהיה אלוהים.

הברית החדשה טוענת את ההפך: אלוהים הוא זה שהפך לאדם – בישוע מנצרת. אם אלוהים היה לאדם, מובן מאליו שאדם זה יהיה נעלה מכל בני האדם האחרים. הוא יהיה אלוהים-אדם, אלוהים שלבש בשר. היהדות ודאי לא תעז

לטעון שאלוהים אינו מסוגל להתגשם בבשר, כאדם, אם רצונו בכך. האלוהים של היהדות המקראית הוא אלוהים רב כוח, כל-יכול. בכוחו לעשות ככל שיחפוץ. אם יש משהו שאלוהים אינו יכול לעשות, הרי שהוא איננו אלוהים במלוא מובן המילה. לכן השאלה האמתית היא "האם בחר אלוהים להפוך לאדם?" ולא "האם הוא מסוגל?" הברית החדשה טוענת שכן, שאלוהים אכן הפך לאדם. ממש מדהים לראות איך כל כך הרבה כתבים רבניים שמתייחסים לישוע מסרבים לדון בנקודה זו ומתעקשים לדון בשאלה איך יכול אדם להפוך לאל.

גם התנגדויות נפוצות אחרות מחטיאות את הנקודה האמתית. אחת מהן היא העובדה שישוע סלח לחטאים, והטענה שזכות זו שמורה אך ורק לאלוהים. שוב, זה נכון: אלוהים לבדו יכול לסלוח על חטאים. אבל אם ישוע הוא אכן אלוהים שהיה לאדם, הרי שסליחת חטאים תהיה חלק מסמכותו.

התנגדות נוספת מסוג זה מתמקדת בעובדה שישוע חולל נסים בשמו-הוא. ראשית, יש לציין שפעמים רבות ישוע טען שהוא מחולל את נסיו בגבורת רוח אלוהים ובסמכותה. נכון שהנביאים חוללו נסים ונתנו לאלוהים את הכבוד לכך, אבל שוב – המשיח לא נועד להיות מלכתחילה אדם רגיל או נביא ככל הנביאים. קיימות תיאוריות רבניות שמסבירות שהמשיח יהיה מסוגל לעשות דברים בשמו-הוא מפני שאחד משמותיו הוא שם האלוהים עצמו. לכן המשיח המשיח לתפוס מקום כל כך חשוב בתיאולוגיה הרבנית. זו הסיבה לכך שלאורך הדורות שקדמו לחדירת הליברליזם המודרני ליהדות, ציפה העם היהודי בהתמדה לבואו של המשיח היהודי. למשיח יהיו סמכות וכוח נעלים והוא יהיה מסוגל לבצע דברים גדולים בשמו-הוא. ישוע טען שהוא המשיח הזה ולכן היה עליו, למעשה, להיות מסוגל לעשות דברים שכאלה בשמו. ישוע אכן חולל דברים אלה בשמו. בעשותו כך בשמו, הוא מאמת את עובדת היותו המשיח, ולא מפריך אותה.